

Milli ənənələrə bağlı sənətkar

Xalq rəssamı, yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik ziyalı Altay Hacıyev 1931-ci ildə Əməkdar incəsənət xadimi, ilk qrafika ustası Əmir Hacıyevin ailəsində dünyaya göz açıb. 1951-ci ildə Ə.Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Texnikumunu, 1959-cu ildə isə Kiyev Dövlət Rəssamlıq İnstitutunu bitirib. 1960-cı ildə SSRİ Rəssamlar İttifaqının üzvlüyünə qəbul edilib. 1982-ci ildə Əməkdar rəssam, 2002-ci ildə isə Xalq rəssamı fəxri adlarına layiq görülüb. Prezident təqaüdüçüsü olub.

A.Hacıyevin doğma vətəninə bir neçə fərdi sərgisi təşkil olunub. Onun 1987-ci ildə qrafika əsərlərinin, 1991-ci ildə "Natəvan-Şuşa", 2001-ci ildə isə "Xalqımızın ulduzları" adlı tematik, 2006-cı ildə 75, 2011-ci ildə isə 80 illik yubileyi münasibətilə ictimaiyyətə təqdim olunan yaradıcılıq hesabatını yaddaqalan sərgilərdən hesab etmək olar. Rəssamın əsərləri Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyində, Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyasında, xarici ölkə muzeylərində və nüfuzlu şəxsi kolleksiyalarda saxlanılır.

Altay müəllim rəssam ailəsində doğulub. Rəssamlıq sənətini öyrənməkdə atasına borclu idi, lakin onu sənət aləminə gətirən Xalq rəssamı Böyükağa Mirzəzadə olub. Kiçik yaşlarından o, canlı sənət akademiyasında, dövrün məşhur şəxsiyyətləri ilə ünsiyyətdə böyüyüb.

A.Hacıyevin ailəsində və yaxın qohumları arasında hələlik səkkiz rəssamın yetişdiyini vurğulamaq olar. Atasını Əməkdar incəsənət xadimi Əmir Hacıyev, xalası Xalq rəssamı Bədürə Əfqanlı, dayısı Əməkdar rəssam Arif Ağamalov, əmisi Həsən Hacıyev, dayısı oğlanları Əməkdar rəssam Məlik və Eldar Ağamalovlar və oğlu Addis Hacıyev təsviri sənətimizdə özünəməxsus yeri olan sənətkarlardır.

Ukraynada ali təhsil alan A.Hacıyev klassik Avropa rəssamlıq ənənələrini dərindən öyrənib və akademik rəsm incəliklərinə yiyələnib. Buna baxmayaraq, rəssam yaradıcılığında hər zaman şərqli duyumuna malik olduğunu büruzə verib. Belə ki, əsərlərinin mövzusu, ideya tutumu, işlənmə üslubu, kompozisiya biçimi, kolorit həlli ilə sənətkarın yaradıcılığında iki istiqamətin paralel aparıldığını, bədii sintez etdiyini müşahidə etmiş oluruq.

A.Hacıyev yaradıcılığının böyük bir dövrünü qrafika sahəsində yaratdığı əsərlər təşkil edir. Neçə-neçə kitaba bədii tərtibat verib, bir çox əsərlərə illüstrasiyalar çəkib. Ali təhsilini başa vurub Vətənə dönmə rəssam 60-cı illərdə doğma Bakıda gedən tikinti-quruculuq, əsaslı təmir-bərpa işlərini, paytaxtın inkişaf etmiş sənaye şəhərləri səviyyəsinə yüksəldiyini görür və şəhərin nə qədər dəyişildiyini incə rəssam qəlbi ilə duyur və sonda "Yeni Bakı" adlı ilk silsiləsini yaradır.

A.Hacıyevin yaradıcılığında milli ənənələrə bağlılıq qırmızı xətt kimi keçir. Rəssamın həm qrafika, həm də rəngkarlıq sahəsində yaratmış olduğu çoxsaylı əsərlərinin əsas səciyyəvi xüsusiyyətləri kimi mövzunun özünəməxsus bədii ifadə vasitələri ilə işlənilməsini, obraz seçimində son dərəcə diqqətli olmaq prinsiplərini, milli tariximizə və qədim adət-ənənələrimizə bağlılığımızı, əsərlərin şərhində yüksək bədii ideyalılığı, ədəbiyyata vurğunluğu və digər cəhətləri qeyd etmək olar.

A.Hacıyevin linoqravura seriyalarına nümunə olaraq, "Yeni Bakı" (1961), "Xəzər" (1963), "Sakit səma" (1965), "Macarıstanda" (1967), "Xalq mahnıları" (1967), "Bahar nəğməsi" (1971), "Şimal küləyi - Xəzri" (1973), "Üzümçülük" (1975) və başqalarını qeyd etmək olar.

Rəssamın "Azərbaycan. Doğma nəğmələr" silsiləsinə daxil olan "Aşıqlar", "Bahar", "Payız", "Ceyranlar" adlı linoqravura əsərlərində o, son dərəcə ali sənət amallarını əldə rəhbər tutaraq güclü bədii təsir qüvvəsinə malik lirik lövhələr yaratmışdır. A.Hacıyev poeziyanı, söz sənətini daha çox sevdiyindən əsərlərində incə lirizm, poeziyadan süzülən axıcı melodiklik hiss olunur.

Xalq rəssamının "Milli məişət əşyaları" silsiləsinə aid olan linoqravurlarında isə adından da hiss olunduğu kimi, Azərbaycanın qədim məişət əşyalarının, mis qabların, qədim silahların, qılıncların, bel kəmərlərinin özünəməxsus bədii təsvirlərini əks etdirmiş, tamaşaçının nəzər diqqətini cəlb edən maraqlı, yaddaqalan kompozisiyalar yaratmışdır.

A.Hacıyev, həmçinin bir çox kitablara illüstrasiyalar çəkmiş və onların bədii tərtibatını hazırlamışdır. Bunlara misal olaraq, S.Rəhimovun "Mehman" (1956), M.F.Axundzadənin "Hekayəti-xırs-quldurbasan" (1962), milli qəhrəmanlıq dastanı "Koroğlu" (1965), "Nəsiminin lirikası" (1971) və başqalarını qeyd etmək olar.

A.Hacıyevin yaradıcılığının əsas istiqamətlərindən birini onun rəngkarlıq əsərləri təşkil edir. Bu sahənin ana xəttində isə şanlı keçmişimiz, tarixi şəxsiyyətlərimiz və zəngin mədəniyyət xəzinəmizin tərənnümü əsas yer tutur. Tariximizdə elə işıqlı əməl sahibləri var ki, onlarla fəxrət duymamaq olmur. Bu mənada rəssamın ulu tarixə, eləcə də görkəmli şəxsiyyətlərə bağlılığı həm də bir vətəndaş mövqeyinin ifadəsi olduğundan qürurvericidir. "Xalqımızın ulduzları" silsiləsində bu ehtiramın yaddaqalan ifadəsini görmək olar. Rəssam hesab edirdi ki, bu qədərbilən, el dərdini çiyinlərində daşıyan, vətən həsrətini hər amaldan yüksək tutan insanların obrazlarını yaratmaq hər bir rəssamın borcudur. Bu mənada "Tomris", "Məhsəti Gəncəvi", "Sara Xatun", "Xurşidbanu Natəvan", "Möminə Xatun", "Dədə Qorqud", "Tuti Bikə", "Aşıq Pəri", "Ağa Bəyim Ağa" və başqaları qürurduğurucu tariximizi əyaniləşdirən çox dəyərli sənət nümunələri olmaqla bərabər, həm də onun sənətkar-vətəndaş mövqeyinin nümayişidir.

Rəssam deyirdi ki, yaradıcı insan görək daim mütalibə etsin, araşdırsın, həqiqəti üzə çıxarmağa çalışsın. Rəssamın Nizami Gəncəvinin "Yeddi gözəl" əsərinə çəkmiş olduğu illüstrasiyalar diqqəti cəlb edir. Mövzunun əzəmətli təqdimatına görə tamaşaçıya olduqca güclü təsir bağışlayan Şeyx Şamilin monumental portret əsəri onun son tablolarındandır. A.Hacıyevin emalatxanasında görüşümüz zamanı o, Şeyx Şamil haqqında o qədər gözəl və dəqiq faktlarla danışırdı ki, adama elə gəlirdi o, tarixçidir.

A.Hacıyev tez-tez müxtəlif tədbirlərdə, sərgi salonlarında görmək olardı. Ömrünün ixtiyar çağında olan ustad sənətkarın mütəmadi olaraq təşkil edilən müxtəlif sərgilərdə və tədbirlərdə iştirakı təsviri sənətimizin çətin yollarında yenidən addımlamağa başlayan rəssamlarımıza nümunə idi.

2011-ci ildə rəssamın 80 illik yubileyi ilə bağlı Milli İncəsənət Muzeyində yubiley sərgisi təşkil edilmiş, həyat və yaradıcılığına həsr edilmiş nəfis tərtibatlı kitab nəşr olunmuşdu.

Görkəmli sənətkar 2019-cu il fevralın 12-də 87 yaşında həyatla vidalaşmışdı. A.Hacıyevin əsərləri hələ neçə-neçə sərgi salonlarında nümayiş olunacaq və minlərlə tamaşaçı qəlbinə duyğulandıracaq və müəllifinə daha geniş şöhrət qazandıracaqdır.

Əsəd QULİYEV,
sənətsünas,
Rəssamlar İttifaqının üzvü